

**Ніколенко Д. М.**

студентка ФСП

КПП ім. Ігоря Сікорського

*Науковий керівник:*

**Павленко І.В.**, к.ю.н. доц. кафедри публічного права, ФСП

КПП ім. Ігоря Сікорського

### **Удосконалення програми захисту свідків в Україні (на прикладі досвіду США)**

Програма захисту свідків націлена на створення нової особистості людини, якій загрожує небезпека. Її метою є допомога в адаптації свідка до нового життя, в якому він не буде ніким пізнаний. В Україні охорону свідків здійснюють органи Служби безпеки, Державне бюро розслідувань, органи внутрішніх справ, органи Національної поліції [1,ст.3].

В Україні відомо чимало випадків, коли особливо важливі свідки або фігуранти кримінальних справ просто не доживали до публічних процесів.

Експерти стверджують, що кожен третій свідок відмовляється говорити в суді.

У нашій країні, як і в ряді західних країн, чимало осіб перебувають під захистом як учасники кримінального судочинства, але дія програми захисту в Україні далека від міжнародних стандартів (зокрема, США).

В Україні основним нормативним актом, який регулює цю сферу відносин, є Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 04.02.94.

Мінімум який забезпечує наша країна цим особам - надання охорони житла та майна, зміна документів якщо це потрібно. І тільки в окремих випадках передбачається пластикна операція коштом держави, але, як правило, коштів на цю процедуру не виділяється, тому що фінансування ледве вистачає на утримання підрозділу, утримати меншого, ніж мав би бути [1,ст.11]. Тому відомі історії, коли слідчі власним коштом переховували важливих фігурантів кримінальних справ.

На сьогоднішній день, аби важливі свідки не боялися свідчити, українські правоохоронці реально можуть запропонувати тільки фізичну охорону. В окремих випадках можуть також видаватися інші паспорти. Часто порятунок свідків - справа рук самих свідків. Тому слід вивчити досвід подібних програм розвинених країн, зокрема Сполучених Штатів Америки.

В США після прийняття свідка в програму, служба судових маршалів створює йому нову особистість, вибирає нове місце проживання. Це вимагає координації від багатьох державних органів і усі ці процеси відбуваються швидко, злагоджено, у стані повної секретності [2].

Обов'язки органів, які забезпечують охорону свідків в Україні слід запозичити для допомоги в адаптації свідка на новому місці:

- допомогти свідкові з працевлаштуванням;
- забезпечити свідкові прожитковий мінімум;
- забезпечити свідка медичним обслуговуванням (медична страховка);
- забезпечити свідку в разі потреби консультації будь-яких фахівців, в тому числі психологів, психіатрів і соціальних працівників.

Слід звернути уваги на те, що в США до моменту, поки свідкові може загрозовувати небезпека, маршали забезпечують йому і його родині цілодобову захист, адже мета

програми захисту свідка - це його збереження, щоб він міг свідчити в суді проти членів організованої злочинності, банд або терористичних організацій.

Ключове завдання програми захисту свідків, як уже згадувалося, є сприяння асиміляції людини до нового середовища. Це вимагає допомоги і у її працевлаштуванні. На процес повної адаптації їй виділяється певний час, протягом якого держава допомагає грошима. Надалі свідок забезпечує себе фінансово самостійно. Важливо те, що кошти, які виділяються на кожного свідка, в програмі обмежені. За кожну витрачену копійку Міністерство юстиції та служба маршалів суворо звітують.

Найголовнішим правилом програми в США є умова, за якої свідок не може вступати в контакт з будь-якими родичами або знайомими, які не перебувають з ним у цій програмі. Йому заборонено повертатися в місця, де жив раніше. У разі невиконання цієї умови, свідка відразу виводять з програми. Тому, свідки, які знаходяться під дію програми по захисту, і суворо виконують запропоновані правила, вкрай рідко бувають вбиті.

Слід зазначити, що сьогодні програма із захисту свідків в усіх країнах стикається з додатковим навантаженням століття – комп'ютерними технологіями. Смартфони і соціальні мережі надають можливість миттєвого доступу до інформації через Інтернет, що представляє для захисту свідків нову загрозу. Тому і МВС України необхідно подбати про створення спеціальних підрозділів кіберполіції, де працюватимуть спеціалісти, фахівці з комп'ютерних технологій, які здатні забезпечити збереження інформації, запобігти "злому" їхніх серверів тощо.

***Список використаних джерел:***

1. Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» від 23.12.1993р. №3782-XII // Відомості Верховної Ради України. - №11. – 1994. – Ст. 51
2. Галаганова В. Программа по защите свидетелей США. Сухие факты и никакой мистики / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.truecrime.guru/index.php?topic=466.0>